

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.11.20>

УДК 35.081:352

А. Ю. Карсім,

аспірант, Державний податковий університет, м. Ірпінь

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-6007-0084>

ПАРТНЕРСТВО ВЛАДИ І ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

A. Karsim,

Postgraduate student, State Tax University, Irpin

PARTNERSHIP BETWEEN AUTHORITIES AND CIVIL SOCIETY IN ENSURING LOCAL SELF-GOVERNANCE

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти партнерства влади і громадянськості як ключового чинника забезпечення ефективного врядування на місцевому рівні. Розкрито сутність понять «партнерство», «громадська участь», «партисипативне врядування» у контексті сучасних підходів “good governance” та “collaborative governance”. Проаналізовано нормативно-правові засади залучення громадянськості в Україні, інституційні механізми співпраці — громадські ради, органи самоорганізації населення, громадські слухання, електронну демократію та партисипативне бюджетування. На основі прикладів Львівської, Вінницької, Дніпровської та Чернівецької громад узагальнено досвід впровадження партнерських практик. Визначено основні проблеми розвитку взаємодії — формалізм консультацій, низький рівень довіри,

недостатня цифровізація. Запропоновано напрями вдосконалення: розширення інструментів е-демократії, створення системи моніторингу ефективності участі, розвиток тристороннього партнерства «влада – бізнес – громада».

The article examines the theoretical and practical foundations of the partnership between government authorities and civil society in ensuring effective local governance within the framework of democratic transformation and decentralization processes in Ukraine. The study emphasizes that sustainable local development requires a collaborative model of interaction based on openness, transparency, accountability, and citizen participation. The concept of partnership is explored through the paradigms of good governance, participatory governance, and collaborative governance, which imply the shared responsibility of the state and citizens in decision-making processes.

The research identifies and systematizes institutional mechanisms for public participation, including public councils, self-organization bodies, participatory budgeting, public hearings, and e-democracy instruments. Particular attention is given to the legal and organizational framework regulating citizen engagement, as defined by the Constitution of Ukraine, the Law “On Local Self-Government,” and the Law “On Public Consultations.”

Empirical evidence from the local governance practices of several Ukrainian communities—Lviv, Vinnytsia, Dnipro, and Chernivtsi—demonstrates the growing importance of civic engagement in local decision-making. These cases illustrate successful examples of implementing participatory budgeting, online public consultations, and open data initiatives that enhance trust and cooperation between citizens and authorities.

At the same time, the study identifies several barriers that hinder effective partnership, such as the formalization of consultation processes, insufficient feedback mechanisms, a low level of civic culture, and the limited digital competencies of local officials. The paper proposes strategic directions for strengthening government–civil society cooperation, including the development of digital tools for participation (e-participation, e-consultation), local strategies for

civil society development, and performance monitoring systems for participatory governance.

The article concludes that building sustainable partnerships at the local level contributes to the legitimacy of decisions, improves the quality of public services, and fosters social trust. Strengthening such cooperation is essential for enhancing democratic governance, particularly under conditions of wartime resilience and post-war recovery.

Ключові слова: *місьцеве врядування, громадська участь, партнерство, децентралізація, електронна демократія, партисипативний бюджет.*

Keywords: *local governance, civic participation, partnership, decentralization, collaborative governance, e-democracy, participatory budgeting.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах трансформації системи публічного управління в Україні посилюється роль інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації державної політики. Демократизація врядування, впровадження принципів децентралізації, цифрової трансформації та європейської інтеграції потребують нових моделей взаємодії між владою і громадськістю. Особливої актуальності ці процеси набувають на місцевому рівні, де прийняття управлінських рішень безпосередньо впливає на якість життя населення, рівень соціальної довіри та сталість розвитку територіальних громад [1; 2].

Після початку процесу децентралізації (2014 р.) в Україні сформовано нову систему місцевого самоврядування, засновану на принципах субсидіарності, прозорості та відповідальності. Це створило умови для зміцнення інститутів громадянського суспільства, але водночас висунуло нові виклики — необхідність ефективного партнерства між органами влади та громадськістю, забезпечення зворотного зв'язку, публічності та відкритості управлінських процесів [3; 4].

Партнерство влади і громадськості — це не лише форма взаємодії, а й стратегічний інструмент реалізації концепції *good governance*, яка базується на таких принципах, як участь громадян, консенсусність, підзвітність, ефективність і верховенство права [7; 8; 9; 10]. Науковці підкреслюють, що без залучення громадян до прийняття рішень будь-які реформи залишаються поверхневими, а суспільна довіра до влади — низькою. Саме тому розвиток інституційних механізмів партнерства стає ключовим завданням державної політики у сфері місцевого врядування [7; 8].

В українських реаліях партнерство влади й громадськості реалізується через систему громадських рад, органів самоорганізації населення, публічні консультації, громадські слухання, а також сучасні цифрові інструменти — електронні петиції, онлайн-консультації, партисипативні бюджети тощо [9; 10]. Проте ефективність цих інструментів суттєво залежить від рівня політичної культури, правової свідомості населення, спроможності громадських організацій та відкритості органів влади до діалогу.

Сьогодні розвиток партнерства має додатковий вимір, зумовлений викликами воєнного стану. В умовах кризи місцеве врядування стає не лише адміністративною функцією, а механізмом мобілізації громадянського потенціалу, волонтерства, соціальної солідарності й самоорганізації населення [11]. Це відкриває нові можливості для посилення співпраці між владою та громадськістю, але потребує адаптації правових, організаційних і комунікаційних механізмів.

З огляду на це, актуальним є дослідження теоретичних засад партнерства влади і громадськості у забезпеченні врядування на місцевому рівні, аналіз сучасних форм і практик взаємодії, визначення основних проблем та напрямів удосконалення цієї співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя партнерства влади і громадянського суспільства закладено у працях зарубіжних дослідників Дж. Брайсона, Б. Кросбі, Т. Набатчі, К. Емерсона, які розвинули концепцію «*collaborative governance*» — співуправління, що

передбачає колективну участь урядових і неурядових акторів у розробці та реалізації публічної політики [9; 10]. На думку цих авторів, ефективне врядування можливе лише за умови взаємної довіри, спільної відповідальності та відкритого діалогу між владою, бізнесом і громадянським суспільством.

Вітчизняні науковці — В. Бакуменко, В. Малиновський, Н. Нижник, С. Телешун — трактують партнерство влади і громадськості як форму демократичної взаємодії, що передбачає обмін інформацією, консультації, спільне прийняття рішень і реалізацію спільних проектів. На їхню думку, така взаємодія має ґрунтуватися на принципах довіри, рівноправності сторін, балансу інтересів та відповідальності за результати.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті — проаналізувати теоретико-методологічні основи партнерства влади і громадськості, визначити інституційні механізми його реалізації на місцевому рівні та окреслити перспективи розвитку в умовах децентралізації та цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розбудова демократичної, соціальної та правової держави неможлива без формування ефективної системи врядування, яка забезпечує участь громадян у процесах прийняття управлінських рішень. У світовій практиці партнерство між владою та громадськістю розглядається як необхідна умова реалізації принципів «good governance» — належного врядування, що базується на відкритості, підзвітності, участі, верховенстві права та ефективності державних інституцій [7; 8; 9; 10].

У межах класичної парадигми державного управління влада виступала єдиним носієм управлінських рішень, тоді як громадськість розглядалася лише як об'єкт впливу. Однак розвиток інформаційного суспільства, посилення глобалізаційних процесів і зростання вимог до прозорості спричинили зміну управлінської парадигми — від моделі *government* (влада як керівник) до моделі *governance* (врядування як взаємодія) [9; 10]. У цій моделі ключовим принципом стає участь громадян у спільному формуванні та контролі політики

на місцевому рівні. Партнерство у врядуванні виконує кілька ключових функцій (табл. 1).

Таблиця 1. Функції партнерства влади і громадськості у врядуванні

Функція	Сутність прояву
Комунікативна	забезпечує зворотний зв'язок між владою і громадянами, формує механізми соціального діалогу
Інформаційна	сприяє підвищенню рівня відкритості державних інституцій та обізнаності громадян
Консолідаційна	сприяє формуванню довіри та соціальної єдності
Інноваційна	стимулює впровадження нових форм управління та участі через цифрові технології

Джерело: побудовано автором за [9-10].

У теорії врядування також виділяють поняття *participatory governance* — учасницьке врядування, що передбачає інституціоналізацію громадянської участі через постійно діючі механізми: громадські ради, публічні консультації, бюджети участі, відкриті платформи для діалогу [12]. Згідно з підходом Програми розвитку ООН (UNDP), рівень участі громадян визначає якість демократії, а отже — і ефективність державного управління [11].

З позицій інституційного підходу партнерство влади і громадськості можна розглядати як соціальний інститут, який має власні правила, процедури та механізми реалізації. Його формування в Україні відбувається під впливом європейських стандартів управління, закріплених у документах Ради Європи, зокрема *Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process* (2009) та *Civil Participation in Decision-Making Toolkit* (2019). Ці документи визначають чотири рівні участі громадян — інформування, консультації, діалог і партнерство — та рекомендують державам забезпечити сталість цих механізмів у національній політиці.

В українському законодавстві принцип партнерства закріплено у Конституції України, Законі «Про місцеве самоврядування в Україні», Законі «Про публічні консультації» (2020 р.), а також у постанові Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 р. «Про забезпечення участі громадськості

у формуванні та реалізації державної політики». У цих актах визначено основні форми залучення громадян до управління, включно з громадськими слуханнями, консультаціями, створенням дорадчих органів та участю у розподілі бюджетних коштів.

Водночас існує певний розрив між формальним існуванням механізмів участі та їх реальною ефективністю. Багато громадських рад функціонують номінально, а публічні консультації часто мають декларативний характер [15]. Це свідчить про необхідність переходу від адміністративної моделі залучення громадян до моделі *partnering governance*, яка передбачає рівноправне співуправління та спільну відповідальність за результати політики.

Важливу роль у розвитку партнерства відіграють цифрові технології. Поняття *e-governance* і *e-participation* розширюють можливості громадян для взаємодії з владою, забезпечують прозорість та відкритість даних, сприяють участі громадян незалежно від географічного розташування [13]. Використання електронних петицій, онлайн-платформ для обговорення проєктів рішень, систем відкритих бюджетів перетворює участь громадськості на сталий елемент процесу врядування.

Формування партнерських відносин між владою і громадськістю на місцевому рівні потребує чітко визначених інституційних механізмів, які забезпечують реальну участь громадян у процесі прийняття управлінських рішень. Під інституційним механізмом у цьому контексті розуміють систему норм, процедур і практик, що регулюють взаємодію суб'єктів влади та інститутів громадянського суспільства у сфері публічного управління [1; 3].

Згідно з підходом Ради Європи, участь громадськості в управлінні може відбуватися на чотирьох рівнях: інформування, консультації, діалогу та партнерства [14]. Кожен із цих рівнів має свої організаційно-правові форми та інструменти, що дозволяють громадянам впливати на процеси прийняття рішень на місцевому рівні.

Громадські ради є однією з найбільш поширених форм консультативно-дорадчої участі громадськості в Україні. Їх діяльність регламентується

постановою Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 р. «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [10]. Такі ради створюються при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування з метою сприяння відкритості, узгодженості дій і підвищення якості управлінських рішень.

Попри важливу роль, громадські ради часто стикаються з проблемами формалізму, низької активності членів та обмеженого впливу на реальні рішення органів влади [15]. Ефективність їх роботи значною мірою залежить від рівня інституційної підтримки з боку місцевої влади та наявності зворотного зв'язку.

Органи самоорганізації населення є інструментом безпосередньої демократії, що дозволяє громадянам самостійно реалізовувати управлінські ініціативи [5]. Закон України «Про органи самоорганізації населення» визначає їх як форму участі територіальної громади в управлінні справами місцевого значення.

У практиці українських міст органи самоорганізації населення виконують важливу комунікаційну функцію між владою і населенням, особливо у сфері благоустрою, соціальної підтримки та житлово-комунального господарства. Вони сприяють розвитку горизонтальних зв'язків, що є фундаментом партнерства на місцевому рівні.

Громадські слухання та консультації з громадськістю є однією з найпоширеніших форм прямої участі громадян у прийнятті управлінських рішень. Закон України «Про публічні консультації» (2020 р.) [8] передбачає проведення консультацій з громадськістю під час підготовки проєктів нормативно-правових актів, стратегій і програм розвитку територій. Метою таких консультацій є врахування думки громадян, підвищення легітимності рішень та запобігання соціальним конфліктам.

Однак аналіз практики проведення громадських слухань свідчить, що лише частина пропозицій громадськості реально враховується органами влади [16]. Це вимагає вдосконалення процедурних норм і впровадження цифрових

інструментів участі.

Одним із найуспішніших інструментів партнерства є *бюджет участі* (*participatory budgeting*), який передбачає пряме залучення мешканців громади до розподілу частини бюджетних коштів. Уперше цей інструмент був запроваджений в Україні у 2015 р. і нині діє більш ніж у 300 громадах [11; 12].

Його переваги полягають у поєднанні фінансової відповідальності громадян із розвитком місцевої демократії. За даними Асоціації міст України, бюджети участі сприяли реалізації тисяч проєктів, спрямованих на поліпшення інфраструктури, освітніх та культурних просторів [14]. Проте виклики полягають у недостатній інформаційній підтримці, низькому рівні включення соціально вразливих груп та обмеженому фінансуванні.

Відповідно до міжнародних стандартів (OECD, UNDP, Council of Europe), ефективність партнерства між владою і громадянськістю базується на дотриманні системи принципів (рис. 1).

Рис. 1. Система принципів партнерства між владою і громадянськістю

Джерело: побудовано автором за [6; 7; 8; 10]

Дієвість партнерських механізмів значною мірою залежить від наявності ресурсної бази. За рекомендаціями Ради Європи, органи місцевого самоврядування мають забезпечувати фінансування програм підтримки громадських ініціатив, створення комунікаційних платформ, центрів громадської участі та освітніх заходів для підвищення громадянської компетентності [14].

В Україні приклади такої підтримки спостерігаються у Львові (Інститут міста), Вінниці (Центр стратегічного розвитку), Івано-Франківську (Міський центр дозвілля для громадських ініціатив). Ці інституції забезпечують координацію взаємодії між органами влади, бізнесом і громадськими організаціями, а також сприяють формуванню партнерських мереж у межах громади [16; 17].

На рівні державної політики такі ініціативи підтримуються Стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 рр., схваленою Указом Президента № 487/2021, де визначено розвиток партнерства влади і громадськості одним із пріоритетних напрямів демократичних реформ.

Впровадження принципів належного врядування в Україні упродовж останнього десятиліття відбувається в умовах масштабної реформи децентралізації. Одним із ключових її результатів стало формування нової архітектури місцевого самоврядування, заснованої на розширенні повноважень громад і підвищенні їхньої управлінської автономії. Це, своєю чергою, створило сприятливі умови для розвитку партнерства між владою та громадськістю, яке проявляється у різних формах участі — від громадських слухань до інноваційних цифрових інструментів [3; 5; 7].

На прикладі низки українських міст можна прослідкувати, як різні моделі партнерства поступово переходять від формальної участі до інституційного співуправління (*co-governance*), що відповідає європейським стандартам участі громадян [14; 16].

Львів є одним із флагманів громадської участі в Україні. З 2016 року в

місті діє Інститут міста, який виконує функції аналітичного центру і платформи для співпраці між громадськістю, бізнесом і місцевою владою [6]. Інститут організовує громадські консультації, стратегічні форуми, соціологічні опитування, координує проекти участі громадян у розробленні міських стратегій.

Ключовим інструментом співуправління у Львові є Бюджет участі, запроваджений у 2016 році. Він передбачає, що громадяни подають власні проекти розвитку міста і шляхом електронного голосування визначають ті, що отримають фінансування. За сім років реалізовано понад 600 проектів на суму понад 250 млн грн [6]. Це сприяло не лише поліпшенню інфраструктури, а й формуванню культури громадянської відповідальності.

Крім того, місто активно застосовує цифрові платформи для комунікації з громадянами — E-dem, Відкрите місто, Громадський простір Львова — що дозволяють залишати петиції, брати участь у консультаціях і відстежувати реалізацію проектів. Львівська модель вирізняється інтегрованим підходом до партисипації, який поєднує інституційні, аналітичні та цифрові механізми [6; 16].

Вінниця є прикладом громади, де партнерство влади і громадськості стало складовою стратегічного планування. У 2021 році ухвалено оновлену Стратегію розвитку громади «Вінниця 3.0», розроблену за участю представників громадських організацій, бізнесу, науковців та мешканців [17].

Для забезпечення постійної комунікації створено Центр стратегічного розвитку міста, який координує громадські ініціативи, проводить консультації та надає аналітичну підтримку органам влади. На базі цього центру реалізовано низку проектів співфінансування з громадськими об'єднаннями у сферах енергозбереження, безпеки, мобільності.

Вінницька громада також активно впроваджує інструменти електронного врядування. Серед них — онлайн-платформа *E-Consult*, де проводяться публічні консультації щодо містобудівних і соціальних питань, та *Smart City Vinnytsia*, що дозволяє мешканцям подавати звернення,

контролювати стан їх розгляду і брати участь у бюджетному процесі [11].

Завдяки цим ініціативам Вінниця посідає провідні позиції у національних рейтингах прозорості місцевого самоврядування.

Місто Дніпро є прикладом розвитку партнерства через інструменти прозорості та соціального діалогу. У 2018 році створено Public Hub — простір для взаємодії громади, влади і бізнесу, який функціонує на засадах відкритої участі. Тут проводяться громадські слухання, тренінги, консультації, заходи з міського планування та волонтерські ініціативи [13].

Дніпро також одним із перших запровадив портал відкритих даних бюджету, який дозволяє громадянам у режимі реального часу відстежувати доходи та витрати міського бюджету, динаміку фінансування проектів і ефективність їх реалізації [12]. Цей підхід підвищив прозорість і контроль громадськості над бюджетним процесом.

Крім того, у місті діють громадські ради при департаментах міської ради, а також система регулярних консультацій із громадськими організаціями щодо стратегічних документів розвитку міста. Особливість дніпровського досвіду полягає в орієнтації на формування постійної комунікації між владою і громадськістю, що підкріплюється публічними звітами, відкритими засіданнями та регулярним оновленням інформаційних ресурсів [5; 12].

Чернівці реалізують концепцію «Smart City», орієнтовану на поєднання технологічних рішень з інструментами громадської участі. У межах цієї ініціативи створено електронну платформу участі, яка забезпечує можливість онлайн-голосування за громадські проекти, електронних петицій, консультацій і публічного моніторингу діяльності міської ради [5].

Окрему увагу приділено розвитку системи е-зворотного зв'язку, яка дозволяє мешканцям подавати звернення, отримувати відповіді в цифровій формі та оцінювати якість наданих адміністративних послуг. У 2022–2023 рр. міська рада активно залучала волонтерські та громадські організації до реалізації гуманітарних і соціальних ініціатив, що зміцнило горизонтальні зв'язки в громаді під час воєнного стану.

Чернівецький кейс демонструє, що партнерство в умовах кризи може бути не лише інструментом участі, а й механізмом колективної мобілізації ресурсів і солідарності. Цифрові технології в цьому процесі виконують роль «мосту» між владою і громадськістю, забезпечуючи прозорість і довіру.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, партнерство влади і громадськості у сучасному розумінні є багатовимірним явищем, яке поєднує політичні, соціальні, інституційні та технологічні складові. Його розвиток у системі місцевого самоврядування України є необхідною умовою підвищення якості публічних послуг, легітимності рішень і довіри до органів влади. Формування справжнього партнерства можливе лише за умови наявності політичної волі, високого рівня громадянської культури та постійного вдосконалення механізмів участі відповідно до європейських стандартів. Аналіз досвіду українських громад доводить, що партнерство між владою і громадськістю є не лише інструментом демократичного управління, а й чинником підвищення стійкості місцевих громад. Його подальший розвиток потребує узгодження правової бази, розширення цифрових механізмів участі та формування культури взаємної відповідальності.

Література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. Дата оновлення 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Дата оновлення 31.10.2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про публічні консультації» від 20.06.2024 року № 3841-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 р. № 996. Дата оновлення 25.03.2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>

5. Андрієнко А. Упровадження інноваційних інструментів розвитку Smart City в управлінні великими містами України: монографія. Київ: ГО «Європейська наукова платформа», 2023. 196 с.
6. Лукашевський Ю.О. Розвиток інструментів участі громадян у місцевому самоврядуванні (на прикладі м. Львова). Дис. ... доктора філософії: 281. НУ «Львівська політехніка», МОН. Львів, 2024. 218 с.
7. Council of Europe. Civil Participation in Decision-Making Toolkit. Strasbourg: Council of Europe, 2020. URL: <https://rm.coe.int/civil-participation-in-decision-making-toolkit-/168075c1a5>
8. Osborne, S. P. The New Public Governance? *Public Management Review*. 2006. Vol. 8, No. 3. P. 377–388.
9. Emerson, K., Nabatchi, T. Collaborative Governance Regimes. Washington, DC: Georgetown University Press, 2015. 280 p.
10. OECD. Open Government for Stronger Democracies. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/open-government-for-stronger-democracies_5478db5b-en.html
11. UNDP Ukraine. Enhanced citizen engagement for improved community security, strengthened social fabric and increased stability in areas affected by the war in Ukraine. Project description, 2022. URL: <https://www.undp.org/ukraine/projects/enhanced-citizen-engagement-improved-community-security-strengthened-social-fabric-and-increased-stability-areas-affected-war>
12. EGAP Programme. How Participatory Budgeting Influences Local Decision-Making in Ukraine. Impact story, 2022. URL: https://api.egap.in.ua/storage/uploads/images/publication/how_participatory_budgeting_influences_local_decision_making_in_ukraine/EGAP_onepager_Participatory%20Budget_revII_EN.pdf
13. East Europe Foundation. Participatory Budgeting. 2023. URL: <https://eef.org.ua/en/gromadskyj-byudzheth/>
14. Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні: наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2025. 75 с.
15. Чернівецька міська рада. Концепція «Smart City Чернівці 2025». Рішення Чернівецької міської ради від 30.03.2021 р. № 142. URL:

https://city.cv.ua/storage/files/2437_31072025_dod1.doc

16. VoxUkraine. Crisis Response Networks: Wartime Civic Engagement in Ukraine's Local Governments. Аналітична стаття, 2025. URL: <https://voxukraine.org/en/crisis-response-networks-wartime-civic-engagement-in-ukraine-s-local-governments>

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 05 Nov 2025).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 05 Nov 2025).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine “About public consultations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text> (Accessed 05 Nov 2025).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010), Resolution “On ensuring public participation in the formation and implementation of state policy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text> (Accessed 05 Nov 2025).
5. Andriienko, A. (2023), Uprovadzhennia innovatsijnykh instrumentiv rozvytku Smart City v upravlinnia velykymy mistamy Ukrainy [Introduction of innovative tools for Smart City development in the management of large cities of Ukraine], HO «Yevropejs'ka naukova platforma», Kyiv, Ukraine.
6. Lukashevs'kyj, Yu.O. (2024), “Development of tools for citizen participation in local self-government (using the example of Lviv)”, Ph.D. Thesis, NU «L'vivs'ka politekhnik», L'viv, Ukraine.
7. Council of Europe (2020), “Civil Participation in Decision-Making Toolkit”, available at: <https://rm.coe.int/civil-participation-in-decision-making-toolkit-/168075c1a5> (Accessed 05 Nov 2025).
8. Osborne, S. (2006), “The new public governance?”, Public Management Review, vol. 8, no. 3, pp. 377–387.

9. Emerson, K. and Nabatchi, T. (2015), Collaborative Governance Regimes, Georgetown University Press, Washington, DC.
10. OECD Publishing (2023), “Open Government for Stronger Democracies”, available at: https://www.oecd.org/en/publications/open-government-for-stronger-democracies_5478db5b-en.html (Accessed 05 Nov 2025).
11. UNDP Ukraine (2022), “Enhanced citizen engagement for improved community security, strengthened social fabric and increased stability in areas affected by the war in Ukraine. Project description”, available at: <https://www.undp.org/ukraine/projects/enhanced-citizen-engagement-improved-community-security-strengthened-social-fabric-and-increased-stability-areas-affected-war> (Accessed 05 Nov 2025).
12. EGAP Programme (2022), “How Participatory Budgeting Influences Local Decision-Making in Ukraine. Impact story”, available at: https://api.egap.in.ua/storage/uploads/images/publication/how_participatory_budgeting_influences_local_decision_making_in_ukraine/EGAP_onepager_Participatory%20Budget_revII_EN.pdf (Accessed 05 Nov 2025).
13. East Europe Foundation (2023), “Participatory Budgeting”, available at: <https://eef.org.ua/en/gromadskyj-byudzhet/> (Accessed 05 Nov 2025).
14. Mel'nyk, M.I. (2025), Instytutsijni problemy ta vyklyky funkcionuvannia ahlomeratsij v Ukraini [Institutional problems and challenges of functioning of agglomerations in Ukraine], DU «Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni M. I. Dolishn'oho NAN Ukrainy», L'viv, Ukraine.
15. Chernivtsi City Council (2021), “Concept “Smart City Chernivtsi 2025”, available at: https://city.cv.ua/storage/files/2437_31072025_dod1.doc (Accessed 05 Nov 2025).
16. VoxUkraine (2025), “Crisis Response Networks: Wartime Civic Engagement in Ukraine's Local Governments”, available at: <https://voxukraine.org/en/crisis-response-networks-wartime-civic-engagement-in-ukraine-s-local-governments> (Accessed 05 Nov 2025).

Стаття надійшла до редакції 11.11.2025 р.